

Domov>Družinske zadeve in dedovanje>Starševska odgovornost – pravica do varstva in vzgoje otroka ter stikov

Na področju civilnega pravosodja se bodo postopki, ki še potekajo, in postopki, ki so se začeli pred koncem prehodnega obdobja, nadaljevali po pravu EU. Evropski portal e-pravosodje bo na podlagi vzajemnega priznavanja ohranil informacije, povezane z Združenim kraljestvom, do konca leta 2024.

Starševska odgovornost – pravica do varstva in vzgoje otroka ter stikov**Severna Irska****1 Kaj dejansko pomeni pravni izraz „starševska odgovornost“? Kakšne so pravice in obveznosti nosilca starševske odgovornosti?**

V **odredbi o otrocih (Severna Irska) iz leta 1995 (Children (Northern Ireland) Order 1995)** je starševska odgovornost opredeljena kot celota pravic, dolžnosti, pooblastil in obveznosti, ki jih imata starša do otroka po zakonu. V odredbi ni navedeno, katere so te pravice in odgovornosti. Vendar je bilo priznано, da imajo osebe s starševsko odgovornostjo:

dolžnost, da otroka zaščitijo, mu zagotovijo dom in zanj skrbijo;

pravico, da določijo otrokovo prebivališče;

pravico, da odločijo, kdo ima lahko stike z otrokom;

dolžnost, da zagotovijo otrokovo šolanje;

pravico, da soglašajo z izdajo potnega lista za otroka;

dolžnost, da zagotovijo zdravljenje ali zdravniško pomoč, in pravico, da soglašajo s takim zdravljenjem ali pomočjo;

pravico, da otroka poimenujejo;

pravico, da otroku zagotovijo versko vzgojo.

Starševsko odgovornost je treba ves čas izvrševati v otrokovo korist, pred sprejetjem pomembne odločitve pa se je treba posvetovati z vsemi nosilci starševske odgovornosti. Če se ni mogoče sporazumeti, se lahko zadeva predloži sodišču.

2 Kdo je ponavadi nosilec starševske odgovornosti do otroka?

Če sta bila otrokova starša v času njegovega rojstva v medsebojni zakonski zvezi, ima vsak od njiju starševsko odgovornost do otroka.

Če otrokova starša v času njegovega rojstva nista bila v medsebojni zakonski zvezi, se starševska odgovornost do otroka materi dodeli samodejno, oče pa jo lahko pridobi tako, da:

se poroči z materjo;

zaproši sodišče, da izda odločbo o starševski odgovornosti v njegovo korist;

z materjo sklene sporazum o starševski odgovornosti (glej odgovor na vprašanje 5 spodaj) ali

se na matičnem uradu vpiše v register kot otrokov oče (to velja le za rojstva, ki so bila vpisana v register v Združenem kraljestvu po 15. aprilu 2002).

Če je neporočeni oče pridobil starševsko odgovornost s sodno odločbo, sporazumom ali vpisom v register, se mu lahko ta odvzame le na podlagi odločbe sodišča.

Če sodišče neporočenemu očetu izda odločbo o prebivališču, mora v njegovo korist izdati tudi odločbo o starševski odgovornosti, če te sicer ne bi imel.

Oseba, ki ni eden od staršev otroka, lahko starševsko odgovornost do otroka pridobi le na podlagi sodne odločbe.

3 Ali je mogoče za izvrševanje starševske odgovornosti določiti drugo osebo, če starši tega nočejo ali ne želijo?

Nosilec starševske odgovornosti do otroka se tej odgovornosti ne more odpovedati ali je prenesti na drugo osebo. Vendar lahko drugo osebo pooblasti za izvrševanje te odgovornosti v svojem imenu.

Poleg tega lahko oseba, ki ni eden od staršev, pridobi starševsko odgovornost do otroka na podlagi izdane sodne odločbe (npr. odločbe o prebivališču, odločbe o nujnem odvzemu otroka ali odločbe o skrbništvu).

Eden od staršev praviloma ne more samodejno izgubiti starševske odgovornosti do otroka le zato, ker jo pridobi druga oseba. Vendar se na podlagi odločbe o posvojitvi starševska odgovornost prenese z bioloških staršev na posvojitelja.

Če ima eden od staršev starševsko odgovornost do otroka, lahko imenuje drugo osebo za otrokovega skrbnika v primeru svoje smrti.

4 Kako se ureja vprašanje starševske odgovornosti, če se starša razvežeta ali razideta?

Starševska odgovornost do otroka se ohrani tudi po razvezi zakonske zveze, omejena je samo toliko, kolikor so s prostovoljnim sporazumom ali sodno odločbo rešena sporna vprašanja med staršema ali med staršema in tretjimi osebami.

5 Katere formalnosti morata starša spoštovati pri sklenitvi sporazuma o starševski odgovornosti, da je ta sporazum pravno zavezujoč?

Če starša nista poročena, lahko skleneta sporazum o starševski odgovornosti. Ta mora biti:

sklenjen v obliki, ki je določena v

predpisih o otrocih (sporazum o starševski odgovornosti) (Severna Irska) iz leta 1996 (Children (Parental Responsibility Agreement) Regulations (Northern Ireland) 1996)

;

sklenjen v navzočnosti prič in

vložen, skupaj z dvema dodatnima izvodom, na uradu za vzgojo in varstvo pri kraljevem sodišču na naslovu Royal Courts of Justice, Chichester Street, Belfast, BT1 3JF.

Če sta bila starša poročena, vendar je njuna življenjska skupnost prenehala ali sta se razvezala, se lahko sporazumeta, kako bosta izpolnjevala svoje starševske odgovornosti, in zahtevata, naj se sporazum izda v obliki sodne odločbe, ki se lahko pozneje spremeni, da se upoštevajo spremenjene okoliščine.

6 Katera alternativna sredstva so za reševanje spora zunaj sodišča na voljo staršem, kadar se ti ne morejo sporazumeti o starševski odgovornosti?

V Severni Irski deluje več agencij, ki zagotavljajo storitve mediacije in lahko pomagajo pri mirni rešitvi sporov. Informacije so na voljo na naslednjih spletiščih:

kolegij družinskih mediatorjev Združenega kraljestva (UK College of Family Mediators),

[družinska mediacija Severna Irsko \(Family Mediation Northern Ireland\)](#), [Barnado's Severna Irsko](#), [družinska podpora Severna Irsko \(Family Support Northern Ireland\)](#), [služba za reševanje sporov Severna Irsko \(Dispute Resolution Service Northern Ireland\)](#) in [mediacija in svetovanje Severna Irsko \(Mediation and Counselling Northern Ireland\)](#).

7 O katerih vprašanjih v zvezi z otrokom lahko odloča sodnik, če starša zadevo predloži sodišču?

Sodišča v Severni Irski imajo na voljo široka pooblastila in lahko rešujejo zlasti vprašanja v zvezi s:

premestitvijo otroka iz Severne Irske;
otrokovim stalnim prebivališčem (kje in pri kom naj živi);
pravico do stikov (kdaj, kje in s kom ima lahko otrok stike);
preživetje;
izobraževanjem;
versko vzgojo;
zdravljenjem;
upravljanjem otrokovega premoženja.

8 Če sodišče odloči, da ima eden od staršev izključno pravico do varstva in vzgoje otroka, ali to pomeni, da odloča o vsem v zvezi z otrokom brez predhodnega posvetovanja z drugim od staršev?

Sodišča priznavajo, da je potrebna čim bolj prilagodljiva in praktična ureditev, če je to mogoče. Če torej za otroka skrbi le eden od staršev, mora ta imeti možnost sprejemanja vseh potrebnih odločitev, ko je otrok v njegovi vzgoji in varstvu.

Hkrati pa se pričakuje, da se o pomembnejših odločitvah pogovori z drugim od staršev in da oba skupaj najdeta sporazumno rešitev. Če se ne sporazumeta, lahko sodišče izda odredbo o posebnem vprašanju (specific issue order) (s katero se rešuje posebno vprašanje) ali odredbo o prepovedi nekaterih dejanj (prohibited steps order) (ki natančno določa vrsto odločitev, ki jih ni mogoče sprejeti brez privolitve sodišča).

Če v zvezi z otrokom velja odločba o vzgoji in varstvu, ne more nihče brez pisne privolitve vseh nosilcev starševske odgovornosti do otroka ali privolitve sodišča začeti postopka za spremembo otrokovega priimka ali ga odpeljati iz Združenega kraljestva za en mesec ali več.

9 Če sodišče odloči, da imata starša skupno pravico do varstva in vzgoje otroka, kaj to pomeni v praksi?

Če otrok živi pri enem od staršev, ta starš sprejema tudi vse vsakodnevne odločitve. Vendar se pričakuje, da se o pomembnejših odločitvah posvetuje z drugim od staršev.

10 Pri katerem sodišču ali organu je treba vložiti vlogo v zvezi s starševsko odgovornostjo? Katere formalnosti je treba upoštevati in katere dokumente je treba priložiti k vlogi?

Vloga za izdajo odločbe o dodelitvi starševske odgovornosti se običajno vloži pri sodišču za družinske zadeve (Family Proceedings Court). Če v zvezi z otrokom že potekajo drugi družinski postopki pri drugem sodišču, se lahko vloga vloži pri tem sodišču.

Postopke, začete pri sodišču za družinske zadeve, je mogoče iz številnih razlogov (npr. če so zapleteni ali vključujejo vprašanje splošnega javnega interesa) prenesti na center za pomoč družinam (Family Care Centre) ali višje sodišče (High Court).

Naslovi in telefonske številke sodišč so na voljo na spletišču [sodne službe Severne Irske](#).

Pri tem je treba izpolniti več obrazcev in jih oddati v pristojni sodni pisarni. Večinoma gre za standardne obrazce. V sodni pisarni je mogoče dobiti izvode obrazcev in pojasnila o tem, kako jih izpolniti. Vendar sodno osebje ne sme dajati pravnih nasvetov ali svetovati, kaj navesti v obrazcih. Plačati je treba tudi sodno takso.

11 Kateri postopek se pri tem uporablja? Ali je na voljo skrajšani postopek?

Ko je vloga vložena, sodna pisarna določi datum obravnave in ga sporoči nasprotni stranki. Če se zadeva ne reši do datuma obravnave, mirovni sodnik ali sodnik začne z dokaznim postopkom in sprejme odločitev. Za pridobitev starševske odgovornosti niso na voljo skrajšani postopki.

12 Ali je mogoče dobiti pravno pomoč za kritje stroškov postopka?

Lahko zaprosite za pravno pomoč, vendar je višina finančne pomoči (če je odobrena) odvisna od preverjanja premoženjskega stanja. Tudi če se ugotovi, da izpolnujete pogoje za finančno pomoč, boste morda morali finančno prispevati k stroškom. Po dogovoru se lahko ta prispevek oddelku za pravno pomoč odplača v določenem obdobju. Poleg izpolnjevanja meril za finančno upravičenost mora biti ugotovljena tudi utemeljenost vloge, kar pomeni, da morajo obstajati utemeljeni razlogi za začetek postopka ali odgovor nanj, kar mora biti upravičeno v vseh okoliščinah.

13 Ali je mogoče vložiti pritožbo zoper odločbo o starševski odgovornosti?

Zoper izdajo ali zavrnitev izdaje odločbe

s strani sodišča za družinske zadeve se je mogoče pritožiti pri centru za pomoč družinam,

s strani centra za pomoč družinam pa pri višjem sodišču.

Višje sodišče lahko v okviru pritožbenega postopka na zahtevo stranke pritožbenemu sodišču predloži v presojo pravno vprašanje. Sicer je odločba višjega sodišča pravnomočna.

Odločitev pritožbenega sodišča o zadevi, ki mu jo je predložilo višje sodišče, je pravnomočna.

14 V nekaterih primerih je morda treba pri sodišču ali drugem organu vložiti zahtevek za izvršitev odločbe o starševski odgovornosti. Kateri postopek se pri tem uporablja?

Pri sodišču za družinske zadeve (ki obravnava največ zadev v zvezi z otroki) se lahko vloži zahtevek za obravnavanje posebnega vprašanja v zvezi z izvrševanjem starševske odgovornosti. Kontaktni podatki so navedeni zgoraj.

15 Kaj je treba storiti, da se odločba o starševski odgovornosti, ki jo izda sodišče v drugi državi članici, prizna in izvrši v tej državi članici?

Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003 (Uredba Bruselj IIa) določa, da se morajo določene odločbe o izvrševanju starševske odgovornosti, izdane v eni državi članici, izvršiti tudi v drugi.

Odločba mora biti razglašena za izvršljivo v tej drugi državi. V Severni Irski je treba vložiti zahtevek za registracijo odločbe pri višjem sodišču.

16 Na katero Sodišče v tej državi članici je treba vložiti zahtevek za izpodbijanje priznanja odločbe o starševski odgovornosti, ki jo je izdalo sodišče v drugi državi članici? Kateri postopek se uporablja v teh primerih?

Priznanje morate izpodbijati pri sodišču v drugi državi članici po postopku, ki se uporablja na tem sodišču.

17 Katero pravo se uporablja v postopku o starševski odgovornosti, če otrok ali stranki ne prebivata v tej državi članici ali imata različno državljanstvo?

Postopek je treba začeti pri sodišču, ki je pristojno glede na kraj običajnega prebivališča otroka.

Če sodišče Severne Irske odloči, da je pristojno za obravnavo postopka, uporabi pravo Severne Irske.

Spletna stran je del portala [Tvoja Evropa](#).

Veseli smo vaših [povratnih informacij](#) o uporabnosti informacij.

This webpage is part of an EU quality network

Zadnja posodobitev: 11/08/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.